

e-post: registrator@ltu.se

Yttrande avser ert dnr U2024/00226

Luleå tekniska universitet (LTU) yttrar sig härmed över betänkandet SOU 2024:9 Utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning – långsiktiga åtgärder för sjuksköterskeprogrammen, ert diarienummer U2024/00226.

Sammanfattning

Lärosätet instämmer i förslagen om VULF-avtal, ett nationellt it-stöd, och att Sverige ska arbeta för en förändring av yrkeskvalifikationsdirektivet. Lärosätet motsätter sig förslaget om harmonisering av bedömningsmetod och bedömningskriterier för verksamhetsförlagd utbildning och ställer sig tveksamt till förslaget om en generisk modulbaserad handledarutbildning. En central utgångspunkt för dessa ställningstaganden är att värna en sjuksköterskeutbildning på vetenskaplig grund. Detta kräver en tydlighet i att lärosätena är de som har ansvaret att möjliggöra och säkerställa måluppfyllelse, vilket i sin tur förutsätter att lärosätena äger frågor om kursinnehåll, lärandemål och examination. I detta är lärosätena beroende av en god samverkan med hälso- och sjukvården, och delar ansvaret att bygga goda kliniska lärmiljöer.

En reform för hållbar klinisk utbildning i samverkan

Lärosätet **instämmer i** förslaget om ett avtal för vårdvetenskaplig utbildning, lärande och forskning. Det hälsovetenskapliga området har utmaningar vad gäller möjligheter att finansiera praktisknära forskning. Forskningens betydelse för utbildningen har inte minst varit tydlig i samband med utbyggnaden av sjuksköterske- och specialistsjuksköterskeutbildningarna vilka inte gett önskat resultat, bland annat eftersom dessa inte åtföljts av satsningar på att stärka forskningsöverbyggnaden. Utökningen av andelen verksamhetsförlagd utbildning sätter ökad press på en forskningsöverbyggnad som omfattar en akademisk miljö i verksamheterna med nära samverkan mellan akademi och klinik. Lärosätet ser därför positivt på att utredningen kopplar samman frågan om utbildningsplatser i verksamhetsförlagd utbildning med frågan om lärares kompetens och förutsättningar för omvårdnadsforskning. Lärosätet ser att utredningens förslag bidrar till att långsiktigt förbättra förutsättningarna för verksamhetsförlagd utbildning som möjliggör och

säkerställer måluppfyllelse, erbjuder en god utbildningsmiljö och närhet till såväl vetenskaplig kompetens som pedagogisk kompetens och professionskompetens.

Lärosätet vill också framhålla vikten av att studenter kompenseras för merkostnader i samband med verksamhetsförlagd utbildning. För lärosäten med regional upptagning i glest befolkade områden kan detta vara avgörande för sjuksköterskeutbildningens attraktivitet och genomströmning.

Lärosätet delar utredningens uppfattning att kopplingen till de medicinska fakulteterna är lämplig utifrån att de medicinska fakulteterna har en organisatorisk infrastruktur som möjliggör samordning av insatser, men det är möjligen en annan sak att hävda att de medicinska fakulteterna i kraft av sin omfattande forskning och bredare utbildningsutbud ”främjar samordning och effektivare användning av den samlade nationella utbildnings- och forskarmeriteringsresursen” (s.183). En fråga som behöver hanteras är risken att förslaget kan komma att missgynna praktik- och patientnära omvårdnadsforskning som inte bedrivs i en medicinskt orienterad kontext. Lärosätet bedömer att denna risk behöver beaktas i frågor om VULF-avtalets styrning genom att säkerställa bred och relevant kompetens i beredning och beslut. Exempelvis kan den förordade placeringen av ett nationellt kansli vid Vetenskapsrådet i stället för vid Forte bidra till sådana tendenser, liksom förslaget att ordföranden för den regionala nodens ledningsgrupp ska väljas från den medicinska fakulteten.

Ett nationellt it-stöd för hälso- och sjukvårdsutbildningar

Lärosätet **instämmer i** förslaget om ett nationellt it-stöd för hälso- och sjukvårdsutbildningar. Förslaget möjliggör ett effektivare resursutnyttjande och bättre förutsättningar för kvalitetssäkring.

En generisk modulbaserad handledarutbildning

Lärosätet **ställer sig tveksamt till** förslaget om en generisk modulbaserad handledarutbildning. Som påpekas i utredningen påverkas handledarutbildningarnas upplägg av lärosätets pedagogiska modell för handledning samt av forskningsinriktningen vid lärosätet (s.98). Lärosätet ser en risk för att en ökad likriktning av utbildningarna kan ha en konserverande påverkan på utbildningarnas innehåll och genomförande, som innebär att befintliga synsätt och former befästs.

Utredningen lyfter vikten av att det ska vara enkelt för sjuksköterskor att gå handledarutbildningen och för arbetsgivare att möjliggöra detta, men visar inte varför den föreslagna lösningen på ett avgörande sätt skulle bidra till detta. Här torde en mängd andra åtgärder och incitament vara möjliga, till exempel förbättrade förutsättningar att genomgå utbildning på arbetstid, att genomförd utbildning avspeglas i lön och ansvar osv.

Harmonisering av bedömningsmetod och bedömningskriterier för verksamhetsförlagd utbildning

Lärosätet **motsätter sig** förslaget om en ökad harmonisering av bedömningsmetod och bedömningskriterier för verksamhetsförlagd utbildning. Förslaget innebär en risk för ökat uppgiftsfokus och en cementering av synen på sjuksköterskans kompetens. Idéen om en nationell samordning i synen på ”vilka professionella aktiviteter en legitimerad sjuksköterska förväntas behärska” (s.26) innebär att den kontinuerliga kunskapsutveckling som sker vid lärosätena riskerar att inte få genomslag i utbildningarnas innehåll och genomförande. Redan idag används i huvudsak ett fåtal beprövade bedömningsinstrument. En digitaliserad hantering av dessa skulle sannolikt minska den administrativa bördan betydligt för både hälso- och sjukvårdsverksamheter och lärosäten.

Stöd till regioner och kommuner för att inkludera verksamhetsförlagd utbildning vid konkurrensutsättning av tjänster

Lärosätet **instämmer i** förslaget.

Förändring av artikel 31 i yrkeskvalifikationsdirektivet gällande klinisk utbildning

Lärosätet **instämmer i** förslaget om att arbeta för en förändring av artikel 31 i yrkeskvalifikationsdirektivet gällande klinisk utbildning. Direktivet bygger på en förlegad syn på förhållandet mellan teoretiska och praktiska utbildningsmoment som riskerar att motverka utveckling av sjuksköterskeutbildningen. En omdefiniering av klinisk utbildning till att även omfatta simulering är ett angeläget steg i rätt riktning.

Att inte införa en lagfäst skyldighet för regioner och kommuner att medverka i utbildning

Lärosätet **har inga synpunkter på** förslaget att inte lagfästa regioner och kommuners skyldighet att medverka i utbildning.

Att inte i lag reglera en skyldighet för privata vårdgivares medverkan i utbildning

Lärosätet **har inga synpunkter på** förslaget att inte reglera privata vårdgivares skyldighet att medverka i utbildning i lag.

I detta ärende har prorektor, ställföreträdande rektor Pär Weihed beslutat. Handläggare Maria Krantz har föredragit. I arbetet med utformande av lärosätets remissvar har följande personer verksamma vid institutionen för hälsa, lärande och teknik (HLT) deltagit:

Sebastian Gabrielsson, prodekan filosofisk fakultet

Jenny Jäger, huvudansvarig utbildningsledare HLT

Åsa Engström, ämnesföreträdare Omvårdnad

Alexandra Olofsson, VFU-samordnare, HLT

Katarina Leijon Sundqvist, biträdande huvudansvarig utbildningsledare, HLT

Silje Rysst Gustafsson, utbildningsledare-program, sjuksköterskeprogrammet

Synpunkter har även inhämtats från Lars Nyberg, ämnesföreträdare Fysioterapi samt Maria Larsson Lund, ämnesföreträdare Arbetsterapi. Under arbetets gång har dialog genomförts med vicerektor Sara Thorgren. Preliminära ställningstaganden har även presenterats och diskuterats vid ett webinarium anordnat av SUHF den 22 april 2024.